

FHU Félag heilbrigðis- og umhverfisfulltrúa

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjanesbær, 27. september 2002

Umsögn Félags heilbrigðis- og umhverfisfulltrúa um frumvarp til laga um meðhöndlun úrgangs

Félag heilbrigðis- og umhverfisfulltrúa fagnar því að meðhöndlun og förgun úrgangs fái nú traustan grunn og lagastoð með setningu umræddra laga. Félagið vill þó gera nokkrar athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins. Athugasemdir félagsins lúta einkum að ákvæðum er varða framkvæmd eftirlits og beitingu þvingunarúrræða en einnig eru gerðar athugasemdir við nokkrar greinar sem snúa að öðru efni frumvarpsins.

Athugasemdir við einstakar greinar:

Athugasemdir við 4. grein:

Í 2. mgr. segir að heilbrigðisnefndir annist eftirlit með meðhöndlun úrgangs. Skv. skilgreiningu á hugtakinu „meðhöndlun“ í 3. gr. nær hún til allra þátta, þ.m.t. förgun úrgangs. Í athugasemdum með frumvarpinu segir hinsvegar að Hollustuvernd ríkisins fari með eftirlit með því að ákvæði starfsleyfis, væntanlega fyrir fyrir urðunarstaði og brennslustöðvar, séu virt. Þar sem förgum er innifalin í hugtakinu „meðhöndlun“ kunna að koma upp grá svæðið. E.t.v. þyrfti því að nota annað hugtak en „meðhöndlun“ eða fela heilbrigðisnefnd eftirlit með allri meðhöndlun á úrgangi að förgun meðtalinni. Sjá einnig athugasemdir við 21. gr.

Í 3. mgr. er fjallað um meðhöndlunaráætlun sem Hollustuvernd ríkisins á setja upp. Hér hefði mátt setja skírari ákvæði um stefnu stjórnvalda varðandi meðhöndlun úrgangs í stað þess að þau birtist hugsanlega í landsáætlun Hollustuverndar ríkisins. Þá er rétt að benda á að ekki kemur fram hvaða ár fyrsta áætlunin eigi að lita dagsins ljós.

Í 4. mgr. er sveitarstjórnnum gert að semja og staðfesta áætlum fyrir viðkomandi svæði. Í þessu ákvæði þyrfti að koma fram hvaða ár fyrsta slíka áætlunin eigi að liggja fyrir.

Athugasemdir við 5. grein:

Í 1.mgr. er ráðherra heimilt að veita tímabundna undanþágu frá starfsleyfi mæli ríkar ástæður með slíku. Hér er gengið lengra en í nýlega samþykktum lögum nr. 98/2002 um breytingu á lögum nr. 7/1998. Þar er í 2. mgr. 3. gr. að finna svipað undanþágu ákvæði en þar er gert ráð fyrir umsögn heilbrigðisnefndar áður en slík undanþága er veitt. Félag heilbrigðis- og umhverfisfulltrúa telur eðlilegt að heilbrigðisnefndir veiti umsagnir um undanþágur af þessu tagi eins og gert er ráð fyrir í lögum nr. 7/1998.

Í 2.mgr. segir að Hollustuvernd ríkisins skuli gefa út starfsleyfi fyrir söfnunarstöð ef hún er rekin í tengslum við móttökustöð, en að öðru leyti veitir heilbrigðisnefnd söfnunarstöðvum starfsleyfi. Hér er útlit fyrir „grá svæði“ í framkvæmd laganna.

Í 3. mgr. er Hollustuvernd ríkisins veitt heimild til að setja ákvæði í starfsleyfi fyrir atvinnurekstur sem heimilar förgun á eigin úrgangi á framleiðslustað. Ekki er við hæfi að Hollustuverndin sé að „krukka“ í þau starfsleyfi sem heilbrigðisnefndir gefa út, þ.e. leyfi gefin út skv. fylgiskjali 2 í rg. 785/1999, og ætti því að skipta orðunum „Hollustuvernd ríkisins“ út fyrir orðin „Útgáfuaðila starfsleyfis“.

Athugasemdir við 13. grein:

Liðimir a-l snerta nánast allir með einum eða öðrum hætti starfssvið heilbrigðisnefnda og embætti heilbrigðiseftirlits sveitarfélaga. Því er lagt til að einnig verði leitað til heilbrigðisnefnda sveitarfélaga en ekki einungis til Hollustuverndar ríkisins og Sambands íslenskra sveitarfélaga.

Athugasemdir við 21. grein:

Í 1. mgr. segir að Hollustuvernd ríkisins sé heimilt til að fela heilbrigðisnefnd eftirlit með því að rekstraraðili móttökustöðvar virði ákvæði starfsleyfis. **Þó skulu þvingunarúrræði vera áfram hjá stofnuninni.** Af eftirtöldum ástæðum leggst Félag heilbrigðis- og umhverfisfulltrúa gegn þessari útfærslu á framsali framkvæmdar eftirlits:

- Í fyrsta lagi má benda á að í frumvarpinu er gert ráð fyrir að tillögur um reglur vegna meðhöndlunar úrgangs komi frá Hollustuvernd ríkisins, sbr. grein 13. Þá annast sama stofnun eftirlit með framkvæmd stórs hluta meðhöndlunar úrgangs. Slíkt samræmist illa ákvæði 11. gr. reglugerðar nr. 812/1999 um eftirlitsreglur hins opinbera, en þar segir; „*leitast skal við að tryggja að það séu ekki sömu aðilar sem setji reglur og annist framkvæmd eftirlits*“.
- Í öðru lagi er eftirlitsaðili án þvingunarúrræða eins og tannlaust ljón! Slíkt eftirlit er ekki í hag umhverfisins og kallar á tvíverknað og til aukins kostnaðar þar sem sérstaklega þarf að kalla til aðilann með þvingunarúrræðin, þ.e. Hollustuvernd ríkisins, ef á þarf að halda.

- Í þriðja lagi gerir nálægð heilbrigðisfulltrúans við eftirlitsþega fulltrúanum kleift að halda uppi virku og sýnilegu eftirliti.
- Í fjórða lagi er reynsla síðustu ára sú að vegna lanfræðilegrar fjarlægðar Hollustuverndar ríkisins við eftirlitsþega sína er stofnunin illa í stakk búin til þess að taka sinna skildum sínum. Hér er á ferðinni stór fullyrðing af hálfu Félags heilbrigðis- og umhverfisfulltrúa sem Umhverfisnefnd Alþingis getur fengið rökstudda með dæmum verði eftir því leytað.
- Í fimmta lagi er nærtækara fyrir íbúa sveitarfélaga að leita til síns heilbrigðisfulltrúa ef upp koma vandamál en að leyta þurfi til fjarægrar stofnunnar sem hefur ekki tök á því að koma og skoða aðstæður fyrr en að nokkrum dögum liðnum.
- Í sjötta lagi hefur það verið almenn stefna ríkisvaldsins að einfalda eftirlit og auka skilvirkni þess, sbr. lög nr. 27/1999 um opinberar eftirlitsreglur. Eftirlitsaðlili án þvingunarúrræða er ekki líklegur til þess að standa fyrir skilvirku eftirliti.

Með vísan í þau rök sem fram hafa verið færð hér að ofan gerir Félag heilbrigðis- og umhverfisfulltrúa alvarlega athugasemd við fyrirhugaða miðstýringu á beitingu þvingunarúrræða. Þá leggur félagið til að frumvarpinu verði breytt þannig að:


- Helbrigðisnefndum verði falið að annast umrætt eftirlit og þar með heimilað að beita þvingunarúrræðum.

Til vara er lagt til að:

- Hollustuvernd ríkisins verði heimilað að framselja vald til beitingar á þvingunarúrræðum til heilbrigðisnefnda ásamt framsali á framkvæmd eftirlits.

Að lokum er beðist velvirðingar á því hve seint þessi umsögn berst.

Virðingarfyllst.


Bergur Sigurðsson,
formaður.